

די "ח" ענפ שעתה תהיה ילדי די

מאות מיליוני הורים סביב לכדור הארץ החרדים לגודל ילדיהם התבשרו החור דש בשורה מהפכנית: זו הפעם הראשונה יצא המדע האנושי להתקפה נגדית עזה על המחלה האכזרית המכונה שיתוק הילדים. מה היא מחלה זו? כיצד היא פועלת? כיצד היא מתפשטת? מה סכנתה לילדי ישראל?

השמש זרחה בעוז על מי הנילוס הרוגעים שעה שענטף הצעיר, ספירוס ועט בידו, צעד לאטו לאורך הגדה. בדרך כלל הוא נהג לרוץ בדרוכו לבית-הספר אך אמש לא יכול לרשון והבוקר חש בעצלות משונה. בהתקרבו לבית המקדש, בו חיכה לו מורו הכוהן, התקפלו רגליו תחתיו והוא צנח ארצה. לשוא ניסה להתרומם, חבריו התלמידים התאספו סביבו, לעגו לילד חסר-האונים. לבסוף הבינו כי משהו לא היה כשורה. בדומיה הרימו את חברם ונשארו על זרועותיהם לבית-הוריו המבוהלים. שבועות רבים שכב ענטף על מיטתו, חולה ואומלל. לבסוף חלפו הכאבים ובריאותו חזרה אליו; אולם רגליו נשארו חלשות וצמוקות. הן כוהן וקף את האסון על חשבון כעסה של האלילה איזיס, אשר לעבודתה נועד הילד, אך התפירלות והעולות לא הועילו. ענטף נשאר בעל-מום כל ימיו.

קרוב ל-4000 שנה לאחר מכן, שעה שקבוצת ארכיאולוגים אמריקאיים ערכה חפירות בקברות מצריים עתיקים, היא גילתה ציור של ענטף מ-שורטט על דפנות אחד הקברים. מתוך צורתן המיוחדת של רגליו הצמוקות של הילד יכלו אנשי המדע לראות כי כבר באותם הימים הרחוקים הפילה מחלת שיתוק-הילדים את קרבנותיה.

אלא שהמצרים לא קראו למחלה שיתוק-ילדים — שם חדיש באופן יחסי, אחד מרבים שניתנו למחלה זו משך הדורות. בסוף המאה הקודמת,

מאת

שלום כהן

צילומים

פאול גולדמן

למשל, ניתן לה השם "מחלת היין-מדין" על-שם הרופא היין, שהבין לראשונה כי אין לשיתוק כל קשר עם עצמות הגוף כי אם הוא תוצאה מתאי-עצבים הרוסים או פגומים, ועל שם פרופ' סור מדין שאסף חומר חשוב ביותר על המחלה בעברו בשתי מגפות שפרצו בשבדיה.

השם החדש, הנמצא בשימוש הרופאים ואנשי מקצוע אחרים הוא פוליומייליטיס, בקיצור: פוליו. השם מורכב משלוש מילים יווניות: פוליו — אסור; מיילוס — חוט-השדרה; איטיס — דלקת. הוא מתאר את התופעה הידועה ביותר של המחלה: דלקת בחלק האפור של חוט-השדרה. ה"כינוי שיתוק ילדים הוא, ככל זאת, השם הנפוץ ביותר — כינוי המטעה במקצת, מאחר שעל אף שרוב הנגועים במחלה זו הם ילדים, חולים בה גם אנשים מבוגרים.

גורם המחלה הוא וירוס קטן מאד שאי-אפשר לראותו. זהו נושא מחלות הקטן בהרבה מכל חיידק ידוע ואשר אפילו המיקרוסקופ החזק ביותר בעולם לא הצליח לגלותו.

הוירוס הוא כה קטן 25 מיליון וירוסים יכולים להימצא על ראש של סיכה — וזה אחד המכשולים הרציניים בפני גילוי תרופה נגדו. בעוד חיידק רגיל חי וניזון בזרמי הדם של הגוף, מתפתח הוירוס רק בתוך תאי הגוף החיים ואיש עדיין לא הצליח להפרידו מהם. בפוליו, נקלט הוירוס בתאי מרכזי העצבים של הגוף.

התופעות הראשונות של המחלה — שיגרתיות וידועות היטב: כאב-ראש, חום קל, עצירות, קלקולי קיבה, עייפות כללית, כאב צוואר או גרון. בשל כך עוברות התקפות רבות של פוליו מבלי שאיש ישים אליהן לב בכלל. הנגועים יכולים לחוש בתופעות המחלה לשכב יום-יומיים במיטה ולקום במחשבה כי "משהו לא היה ב"סדר". אילו אמר להם משהו כי היה להם פוליו היו מתקשים להאמין לו. "הרי פוליו גורם ל"שיתוקים", היו עונים.

לאמיתו של דבר אחוז הנפגעים בשיתוק בין הנגועים בפוליו הוא קטן ביותר. אפילו בין ה"חולים אשר מחלתם מתודאט כפוליו והמובאים לטיפול המתאים בבית-חולים, קטן אחוז הנפגעים בשיתוק. לפי הסטטיסטיקה עוברים 50 אחוז מהנגועים (המובאים לבית-חולים) מבלי שהמחלה תשאיר בהם כל סימן. מן שהוא: 25%—30% נשארים עם שיתוקים קלים ביותר אשר לא יגרמו כל

